Zamanında Alınmayan Tedbirler Beklenen Sonuçları Vermeyecektir

« 2008'in son üç ayını krizi görmezden gelerek, krizi konuşmayarak, hiçbir şey yokmuş gibi davranarak geçiştirmeye çalışmanın bir yararı olmadı, yurtiçindeki güveni geri kazanmak bir yana iyice kaybettik. Artık, alınacak tedbirleri konuşma zamanıdır. BDDK ve Merkez Bankası gibi kurumların dışında da adım atılmasına ihtiyaç vardır. Zamanında alınmayan tedbirlerse beklenen sonuçları vermeyecektir. »

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı

İstanbul Sanayi Odamızın 3 Aralık'ta düzenlediği 7. Sanayi Kongresi'nde "Bugün kapımıza kadar dayanan, ciddi bir ekonomik yavaşlama sürecidir. Bizim hissettiğimiz henüz yangının ateşi değil, alevinin sıcaklığıdır" tespitinde bulunmuştuk. Ayrıca şunu vurgulamıştık; "Sanayimiz olmadan Türkiye büyüyemez, büyüme olmadan da ülkemiz zenginleşemez. Devletimizden tek beklentimiz, bize rakiplerimizin sahip olduğu yatırım ve iş yapma ortamını sağlamasıdır. Küresel krizle rakip ülkeler nasıl mücadele ediyorsa, biz de onlardan geride kalmamak durumundayız."

Aradan iki ay geçti. Türkiye aslında 2007'nin başından itibaren içinde girdiği rehavet ve atalet durumunu sürdürdü. Sonuçta da, tedbirde noksan eyleyen, takdire karşı duramaz noktasına geldik. Sanayi üretimi üst üste beşinci ayında da geriledi. Kapasite kullanım oranı yüzde 65 ile son on beş yılın en düşük seviyesine indi. Aylık ihracat rakamları üç aydır düşüşte. Protestolu senet tutarlarıysa son üç ayda hızla yükseldi ve sadece Aralık-2008'de yüzde 44 arttı. Takipteki banka kredileri ekim başında 11,6 milyar TL. iken ocak sonunda 14,5 milyar TL'ye yükseldi. Resmi işsiz sayısı, beş ayda 523 bin kişi arttı.

Fabrikalar faaliyetlerini durdururken, işçiler işlerini kaybederken, esnaf siftahsız günler yaşarken, siyaset esas odağına ekonomiyi almak zorundadır. ABD'nin önceki Başkanı Bush ve yönetimi, 2007'de belirginleşen krize karşı tedbir geliştirmek yerine, bir süre daha idare edip, seçimleri atlatmaya çalışmış ama sonunu getirememişti. Biz bu hataya düşmemeliyiz.

Artık yangının ateşi daha yakında hissedilmektedir ve bu kriz sadece psikolojik demekle geçiştirilemeyecek noktadadır. Esasen 2001'deki gibi işin ciddileştiği bir dönemdeyiz. Ancak 2001 yılında ortaya konmuş bir yol haritası, canlı bir yurtdışı piyasa ve uluslararası likidite bolluğu vardı. Bugün bunların hiçbiri yok. İç pazarı ikame edecek bir dış pazar yok. İç finansman kanallarındaki daralmayı telafi edecek bir dış finansman imkânı kanalı yok. 2007'de fiilen tamamlanan ekonomi programının yerini alan yeni bir program çerçevesi yok. O zamanki ekonomi programına dışarıdan destek sağlayan bir IMF anlaşması da ortada görünmemekte. IMF yürütülen müzakerelerde neredeyse her hafta farklı bir açıklama yapılması da ayrı bir belirsizlik kaynağına dönüşmüştür.

Elbette bardağın dolu yarısını da görmek lazım. Riski azaltan güçlü yanlarımız da bulunuyor; 2001'den farklı olarak kamu maliyesi ve kamu borç çevrimi daha iyi durumda. Gerçi aralık ayında kamu bütçesi son yılların en büyük bozulmasını yaşadı. Yılın geri kalanındaki bütçe açığı, sadece bir ayda gerçekleşti. Eğer mali disiplindeki bu çarpıcı bozulma devam ederse, krize karşı en büyük çıpamızı kaybederiz. Öte yandan enerji-emtia faturasının azalması cari açığı önemli ölçüde azaltıyor. Bankacılık sistemi çürüklerinden ayıklandı ve çok daha sağlam bir noktaya geldi. Mali sistemde denetim ve gözetim güçlendirilmiş durumda. Dolayısıyla BDDK ve Merkez Bankası gibi bu sistemin iki temel direğinin kurumsal yapılarını ve saygınlıklarını korumak artık çok daha önemli.

Yapılması gerekenlere baktığımızdaysa, öncelikle küresel krize karşı, ülkelerin kendi başlarına alacağı tedbirler yeterli olmadığı görülüyor. Küresel ve koordineli çözüm gerekiyor. Nisan ayındaki G-20 toplantısı bu noktada büyük önem taşıyor.

Ülkelerimizde yapılması gerekenlerin başında; tüketicilerin ve reel sektörün beklentilerinin iyileştirilmesi yani beklenti yönetimi geliyor. Bu kapsamda atılacak adımlar tek tek değil, kapsamlı bir programın parçaları olarak dizayn edilmeli ve açıklanmalı. Finans sistemindeki tıkanmaya karşı, yeni finans kanalları oluşturulmalı Kredi Garanti Fonu ve Ticari Alacak Sigortası gibi. Kamu Bütçesindeki harcama kalemleri önceliklendirilmeli. Büyümeye en çok katkı yapacak alanlar belirlenmeli. Zira 2009 bütçesindeki gelir tahminlerinin fazlasıyla iyimser olduğu ortada. Bu durumda bütçe açığının artması kaçınılmaz olacak. O halde zaten kısıtlı olan kamu kaynakları gelişi güzel ve siyasi önceliklere göre harcanmamalı. IMF ile yapılacak muhtemel bir anlaşma sonrası gelecek kaynağın bir kısmı mutlaka mali ve reel sektörün yeniden yapılandırılmasında kullanılmalı.

Zaman proaktif düşünme ve hızlı tedbir alma zamanıdır. Amerikan Merkez Bankası şirketler kesimine doğrudan fon sağlayan bir dizi yeni mekanizma geliştirip, uyguluyor. Avrupa Birliği ülkeleri kamu kefaleti de dâhil olmak üzere özellikle, KOBİ'lerin finansmana erişimini artıracak düzenlemelere gidiyor. Kore sanayi şirketlerine destek sağlayacak adımlar atmaya hazırlanıyor. Kısaca herkes kısa vadeli siyasi hesaplara takılıp kalmadan, proaktif bir şekilde ekonomiye odaklanmış durumda ve sistemin kılcal damarlarındaki tıkanıklığı çözmeye çalışmaktadır.

Bizdeyse en kıymetli olması gereken zaman, israf edilerek geçirilmektedir. 2008'in son üç ayını krizi görmezden gelerek, krizi konuşmayarak, hiçbir şey yokmuş gibi davranarak geçiştirmeye çalışmanın bir yararı olmadı, yurtiçindeki güveni geri kazanmak bir yana iyice kaybettik. Artık, alınacak tedbirleri konuşma zamanıdır. BDDK ve Merkez Bankası gibi kurumların dışında da adım atılmasına ihtiyaç vardır. Zamanında alınmayan tedbirlerse beklenen sonuçları vermeyecektir.